

Utlåtande 2005:94 RIII (Dnr 314-1254/2005)

Citybanan

Principöverenskommelse rörande finansiering m.m. av Citybanan

Villkorat av kommunfullmäktiges godkännande senast 31 maj 2005

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Principöverenskommelse mellan Banverket, Stockholms läns landsting och Stockholms stad rörande finansiering m.m. av Citybanan godkänns.
2. För genomförandet av Citybanan ska kommunfullmäktige fatta särskilt genomförandebeslut och kommunstyrelsen ges i uppdrag att återkomma med underlag för ett sådant beslut.

Föredragande borgarrådet Leif Rönngren anför följande.

Bakgrund

Sedan lång tid tillbaka råder brist på kapacitet genom den så kallade getingmidjan i Stockholm mellan Centralstationen och Årsta. Detta påverkar negativt en stor del av järnvägstrafiken i Sverige och försvårar möjligheterna att bedriva en effektiv järnvägstrafik i Mälardalen.

Regeringen har beslutat att lösningen på kapacitetsproblemen är att leda pendeltågstrafiken genom centrala Stockholm i separata tågtunnlar, den s.k. Citybanan. Målet är att dessa skall vara färdiga senast 2011.

Citybanan är ett nationellt projekt som kommer att ge positiva effekter för järnvägstrafiken i stora delar av landet. En mer effektiv järnvägstrafik bidrar till att främja regional utveckling och tillväxt i Mälardalen. Citybanan med nya stationerna skapar också starka utvecklingsmöjligheter för den lokaltågstrafik i Stockholms län som landstinget ansvarar för i egenskap av

trafikhuvudman. Nya stationer i Stockholms city stärker kommunens utvecklingsmöjligheter och förbättrar trafiksituationen i innerstaden.

Mot denna bakgrund är landstinget och kommunen beredda att ta ett ekonomiskt delansvar för Citybanan, medan Banverket har huvudansvaret för genomförandet av projektet.

I stadens detaljplanearbete har det genomförts remiss och samråd för pendeltågstunnlarna, som omfattar tre detaljplaner. Utställning har skett under mars/april 2005. Kommunfullmäktige förväntas godkänna planerna i september 2005.

Mellan Banverket, Stockholms läns landsting och Stockholms kommun har träffats en principöverenskommelse rörande Citybanan. Överenskommelsen ska för sin giltighet senast den 31 maj 2005 godkännas av bl.a. Stockholms kommunfullmäktige.

Ärendet

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret i samråd med gatu- och fastighetskontoret.

Stadsledningskontoret lyfter fram att Citybanan kommer att lösa spårkapacitetsproblemen i centrala Stockholm genom att leda pendeltågstrafiken i separata tågtunnlar. I överenskommelsen regleras i stort parternas ekonomiska ansvar och stadsledningskontoret förutsätter att kostnadsfördelningen och kostnadernas förläggning i tiden kommer att redovisas i det genomförandeavtal som avses upprättas. Stadsledningskontoret vill poängtera betydelsen av god ekonomisk styrning för ett projekt i denna storleksordning.

Mina synpunkter

Det är ett historiskt ögonblick när Stockholms stad, efter många års förhandlingar med Banverket och Stockholms läns landsting, äntligen får till stånd föreliggande principöverenskommelse för finansiering av Citybanan. Parternas investeringar har samordnats och ansvarsfördelningen klargjorts angående nya stationer i Stockholms stad.

Denna överenskommelse kommer att öka spårkapaciteten förbi den s.k. getingmidjan i Stockholm, mellan Centralstationen och Årsta och den förbättrar järnvägstrafiken i landet och i länet. Syftet är att leda pendeltågstrafiken genom centrala Stockholm i separata tågtunnlar.

Citybanan är ett nationellt projekt som kommer att ge positiva effekter för järnvägstrafiken i stora delar av landet. En mer effektiv järnvägstrafik bidrar till att främja regional utveckling och hållbar tillväxt i Mälardalen. Citybanan med de nya stationerna skapar också starka utvecklingsmöjligheter för den lokaltågstrafik i Stockholms län som landstinget ansvarar för i egenskap av trafikhuvudman. Nya stationer i Stockholms city stärker kommunens utvecklingsmöjligheter och förbättrar trafiksituationen i innerstaden.

I enlighet med detta ärende föreslår jag att principöverenskommelsen rörande finansiering m.m. av Citybanan godkänns.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Principöverenskommelse mellan Banverket, Stockholms läns landsting och Stockholms stad rörande finansiering m.m. av Citybanan godkänns.
2. För genomförandet av Citybanan ska kommunfullmäktige fatta särskilt genomförandebeslut och kommunstyrelsen ges i uppdrag att återkomma med underlag för ett sådant beslut.

Stockholm den 11 maj 2005

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Leif Rönngren

Anette Otteborn

ÄRENDET

Sedan lång tid tillbaka råder brist på kapacitet genom den så kallade getingmidjan i Stockholm mellan Centralstationen och Årsta. Detta påverkar negativt en stor del av järnvägstrafiken i Sverige och försvårar möjligheterna att bedriva en effektiv järnvägstrafik i Mälardalen.

Regeringen har beslutat att lösningen på kapacitetsproblemen är att leda pendeltågstrafiken genom centrala Stockholm i separata tågtunnlar, den s.k. Citybanan. Målet är att dessa skall vara färdiga senast 2011.

Citybanan är ett nationellt projekt som kommer att ge positiva effekter för järnvägstrafiken i stora delar av landet. En mer effektiv järnvägstrafik bidrar till att främja regional utveckling och tillväxt i Mälardalen. Citybanan med de nya stationerna skapar också starka utvecklingsmöjligheter för den lokaltågstrafik i Stockholms län som landstinget ansvarar för i egenskap av trafikhuvudman. Nya stationer i Stockholms city stärker kommunens utvecklingsmöjligheter och förbättrar trafiksituationen i innerstaden.

Mot denna bakgrund är landstinget och kommunen beredda att ta ett ekonomiskt delansvar för Citybanan, men Banverket har huvudansvaret för genomförandet av projektet.

I stadens detaljplanearbete har genomförts remiss och samråd för pendeltågstunnlarna, som omfattar tre detaljplaner. Utställning har skett under mars/april 2005. Stadsbyggnadsnämnden förväntas godkänna planerna före sommaren 2005 och kommunfullmäktige anta dem i september 2005.

Mellan Banverket, Stockholms läns landsting och Stockholms kommun har träffats en principöverenskommelse rörande Citybanan. Överenskommelsen ska för sin giltighet senast den 31 maj 2005 godkännas av bl.a. Stockholms stads kommunfullmäktige.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 april 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har berett ärendet i samråd med gatu-och fastighetskontoret. Projektet Citybanan är kostnadsberäknat till ca 7 500 miljoner kronor, exkl. moms och i prisnivå 2004-01. I projektet ingår alla åtgärder som krävs för att färdigställa och för trafik öppna anläggningarna inkl. att bygga tunnlar med järnvägsinstallationer, vissa spår- och stationsanpassningar vid Årstaberg och Stockholm Södra samt två nya stationer, en i City och en vid Odenplan. Station City byggs med fyra plattformsspår, medan övriga stationer begränsas till två plattformsspår för pendeltågen.

Parterna är ense om att det i framtiden kan finnas behov av att utveckla Citybanan med en etapp 2, bestående av utbyggnad till fyra pendeltågsspår även vid stationerna

Årstaberg, Stockholm södra och Odenplan. Av störningsskäl kan det vara angeläget att genomföra vissa delar av denna andra etapp redan i anslutning till färdigställandet av tunnelarna. Parterna kommer att fortsätta att diskutera hur olika frågor rörande etapp 2 skall lösas.

För att pendeltågstrafiken ska kunna gå utan störning från kommande tunnelbaneutbyggnad vid Odenplan anser Banverket, staden o landstinget att vissa förberedande åtgärder för etapp 2 vid station Odenplan behöver ske i anslutning till anläggandet av Citybanan. Gat- och fastighetskontoret bedömer att detta kommer att innebära tillkommande kostnader i storleksordningen 20 mnkr.

I principöverenskommelsen fördelas ansvaret för projektet Citybanan mellan parterna på följande sätt.

Banverket ansvarar fullt ut för planering, projektering, finansiering och byggande av tåg tunnelarna med järnvägsanläggningarna i form av bana, el-, signal- och teleutrustning för järnvägsdriften. Vid stationerna gäller ansvaret också plattformar. Dessutom ansvarar Banverket för en förbindelse från plattform till anslutande utrymme/utgång vid respektive station City och station Odenplan.

Stockholms läns landsting och Stockholms kommun ansvarar fullt ut för planering, projektering, finansiering och byggande av station City och station Odenplan i den del som inte faller under Banverkets ansvar enligt ovan. Fördelningen dem emellan är landstinget 75 procent och kommunen 25 procent. Denna fördelning har accepterats av kommunen under förutsättning av särskild överenskommelse beträffande avräkning för avgifter för byggetablering.

Som en del av kommunens åtagande i projektet har kommunen förbundit sig att inte belasta projektet med avgifter för byggetablering m.m. på kommunens mark. Detta beräknas motsvara ett belopp om ca 250 mnkr. Därav har beräknats att 100 mnkr avser byggetablering för stationerna City och Odenplan och detta belopp skall enligt särskild överenskommelse mellan kommunen och landstinget (se bilaga 2) tillgodoräknas kommunen vid fördelning av åtaganden dem emellan. Överenskommelsen har vid tidpunkten för detta tjänsteutlåtande ännu ej undertecknats av landstinget.

I principöverenskommelsen beskrivs hur parterna ska ta gemensamt ansvar och samverka i projektet. Ett separat avtal ska upprättas för stationerna City och Odenplan och i principöverenskommelsen anges inriktningen för ett sådant avtal.

Vidare finns bestämmelser om trafikeringsrätt, att parterna ska verka för att få EU-bidrag samt att det separat ska regleras vad som sker med Centralstationen och Karlbergs station när pendeltrafiken inte längre har någon trafik där.

I principöverenskommelsen finns också bestämmelser om att särskilt samarbetsavtal ska tas fram och att parterna ska teckna ett genomförandeavtal samt vad som gäller om erforderliga avtal inte tecknas i tid.

Det är angeläget att nuvarande problem för spårtrafiken genom centrala Stockholm kan undanröjas och stadsledningskontoret är därför positivt till genomförande av projektet Citybanan.

I principöverenskommelsen regleras i stort parternas ekonomiska ansvar men det preciseras ej hur stora kostnader som respektive part ska bära. Stadsledningskontoret förutsätter att kostnadsfördelningen och kostnadernas förläggning i tiden kommer att redovisas i det genomförandeavtal som avses upprättas.

Den i slutet av 2003 i prisnivå 2004-01 uppskattade kostnaden om 7 500 mnkr har av gatu- och fastighetskontoret bedömts som mycket osäker. Under 2004 har dock kostnaderna penetrerats ytterligare och projektet börjar nu få mer slutlig form. En säkrare kostnadsuppgift planeras presenteras inom kort.

Stadsledningskontoret vill poängtera betydelsen av en god ekonomisk styrning för ett projekt i denna storleksordning. En grundförutsättning är därvid att det finns en tydlig ansvarsfördelning redan i planeringsskedet och att beslut om genomförandet kan grundas på ett realistiskt beslutsunderlag. Stockholms kommuns andel uppskattas till 200 mnkr (efter avräkning av 100 mnkr enligt ovan). Utgifterna förutsätts i allt väsentligt kunna finansieras via kommunens avsatta medel för infrastrukturåtgärder.

BILAGOR

1. Principöverenskommelse, daterad 27 mars 2005, rörande finansiering m.m. av Citybanan
2. Överenskommelse mellan Stockholms kommun och Stockholms läns landsting i anledning av principöverenskommelse rörande finansiering m.m. av Citybanan